

SJMoeël I / I SAMUEL - HOOFDSTUK 30

30 ¹ Toen David met zijn mannen op de derde dag in Tsiklag aankwamen, hadden de Amalekieten het zuiden en Tsiklag aangevallen en zij hadden Tsiklag verslagen en in brand gestoken. ² Zij hadden de vrouwen, die daar waren, van groot tot klein, gevangen weggevoerd, maar ze hadden niemand gedood, ze hadden hen alleen maar weggevoerd en waren weer weggegaan. ³ Toen David en zijn mannen in de stad aankwamen, bleek die te zijn verbrand, terwijl hun vrouwen, zonen en dochters waren weggevoerd. ⁴ David en zijn mensen begonnen daarop luidkeels te jammeren, tot ze geen kracht meer hadden om te huilen. ⁵ Ook Davids twee vrouwen waren gevangen genomen, Achinoam uit Jizreël, en Avigajil, de [vroegere] vrouw van Naval uit Karmel. ⁶ David had het er zeer moeilijk mee, want het volk stond al klaar om hem te stenigen, want iedereen was zeer verbitterd over [het verlies van] zijn zonen en dochters, maar David vond steun bij Hasjem, zijn G-d.

⁷ David zei nu tegen Evjatar de kohén, de zoon van Achimelech: „Breng mij het Efod,” en zo bracht Evjatar het Efod bij David. ⁸ David raadpleegde Hasjem en vroeg: „Zal ik deze bende achtervolgen? Zal ik ze inhalen?” En Hij antwoordde hem: „Achtervolg hen, want je zult hen zeker inhalen en [de gevangenen] zeker redden.”

⁹ En zo ging David met de zeshonderd mannen die bij hem waren, op weg, en hij kwam tot Nachal Besor, waar de rest achterbleef. ¹⁰ Met vierhonderd man zette hij de achtervolging in en tweehonderd man waren te uitgeput om Nachal Besor over te steken. ¹¹ Ze vonden een Egyptische man in het veld en brachten die bij David. Ze gaven hem brood te eten en ze gaven hem water te drinken. ¹² Verder gaven ze hem een plak gedroogde vijgen en twee klompen rozijnen. Toen hij gegeten had, kwamen zijn krachten weer terug, want hij had drie dagen en drie nachten niets gegeten of gedronken. ¹³ David vroeg hem nu: „Bij wie hoor je en waar kom je vandaan?” En hij antwoordde: „Ik ben een Egyptische jongen, ik was een slaaf van een Amalekietische man, maar mijn heer heeft mij drie dagen geleden in de steek gelaten, toen ik ziek werd. ¹⁴ We hadden het zuiden van de Keretieten overvallen en ook [het gebied] van Jehoeda en het zuiden van Kalev en we hebben Tsiklag in brand gestoken.” ¹⁵ Nu vroeg David hem: „Wil je me naar deze bende leiden?” [De jongen] antwoordde: „Zweer mij bij G-d dat u mij niet zult doden en dat u mij niet aan mijn meester zult uitleveren, dan zal ik u bij die bende brengen.”

¹⁶ Zo bracht hij hem daarheen. En daar waren ze, verspreid over het hele gebied, etend en drinkend en feest vierend vanwege de grote buit die zij in het land van de Filistijnen en het land Jehoeda gemaakt hadden. ¹⁷ David sloeg op hen in van de ochtend tot de avond van de volgende dag en geen man van hen ontsnapte, behalve vierhonderd jongemannen die op kamelen ontkwamen. ¹⁸ David had alles, wat de Amalekieten hadden buitgemaakt, gered, met inbegrip van zijn twee vrouwen. ¹⁹ Niet het minste ontbrak er, zonen, dochters, noch enig ander ding van alles wat ze hadden meegenomen. David bracht alles weer terug. ²⁰ Ook nam David al het klein- en rundvee mee. Ze liepen voor het vee uit en riepen: „Dit is de buit van David.”

²¹ Daarna keerde David terug naar de tweehonderd man die te uitgeput waren om met David mee te gaan en die hij bij Nachal Besor had achtergelaten. Zij kwamen David en het volk dat bij hem was tegemoet. David ging naar het volk toe en vroeg hen hoe het met hen was. ²² Toen riepen allerlei kwaadaardige en minderwaardige lui die met David waren mee gegaan: „Laten we hun, nu ze niet met mij zijn meegegaan, ook niets geven van de buit die we gered hebben. Laat iedere man zijn vrouw en kinderen meenemen en laat ze heengaan.” ²³ Maar David zei: „Nee, vrienden, doe dit niet. Dit is iets wat Hasjem ons geschonken heeft en Hij heeft ons gespaard en Hij heeft de bende, die ons overvallen heeft, aan onze handen uitgeleverd. ²⁴ Wie zal er naar jullie luisteren, wat dit betreft? We zullen echter [de buit] gelijk verdelen onder degenen die meegevochten hebben en hen die bij de spullen zijn achtergebleven.” ²⁵ En hij stelde het vanaf die dag als wet en tot recht in voor Israël tot op de dag van vandaag.

²⁶ Toen David weer terug kwam in Tsiklag, zond hij van de buit naar de oudsten van Jehoeda, aan zijn vrienden en liet erbij zeggen: „Hier is een geschenk voor jullie uit de buit op de vijanden van Hasjem; ²⁷ [namelijk] aan die van Beet-El en aan die van Ramot in het zuiden en aan die van Jattier; ²⁸ en aan die van Aroëer en aan die van Sifmot en aan die van Esjtemoa; ²⁹ en aan die van Rachal en aan hen die in de steden van de Jerachmelieten waren en aan hen die waren in de steden van de Kenieten; ³⁰ en aan die van Chorma en aan die van Kor-Asjan en aan die van Atach; ³¹ en aan die van Chevron en aan al de plaatsen waar David en zijn mannen waren geweest.

30. 1. De Amalekieten hadden Tsiklag aangevallen – Toen ze op de derde dag, nadat ze van Achiesj waren weggegaan, in Tsiklag aankwamen, ontdekten ze dat de Amalekieten Tsiklag had aangevallen. De Amalekieten hadden kennelijk ontdekt dat degenen die hen eerder hadden overvallen en geplunderd, uit Tsiklag afkomstig waren en daar hadden ze nu wraak op genomen. Maar hoewel David geen man of vrouw van hen in leven had gelaten, had Hasjem ervoor gezorgd dat de Amalekieten niemand gedood hadden (*Radak*).

Het zuiden – Het zuiden van de Keretieten en van Kalev (*Radak*).

Ze hadden Tsiklag verslagen – Ze hadden de stad vernietigd, maar niemand gedood (*Radak*).

2. Ze hadden de vrouwen gevangen – Er waren daar geen mannen meer, want die waren allemaal met David mee gegaan. En daarom waren er alleen nog vrouwen en kinderen en was er niemand om hen te beschermen (*Radak*).

6. David had het er zeer moeilijk mee – Want niet alleen was hij zeer bedreefd dat de Amalekieten zijn beide vrouwen geroofd hadden, maar bovendien wilde het volk hem stenigen, want doordat hij ermee had ingestemd om met Achiesj mee te gaan, had Amalek de kans gekregen om te doen wat hij gedaan had [want als hij geweigerd had om met Achiesj mee te gaan, hadden zij hun stad kunnen verdedigen tegen de Amalekieten] (*Radak*).

Het volk stond klaar om hem te stenigen – Ten eerste beschuldigden zij David ervan de stad met de vrouwen en kinderen in de steek te hebben gelaten, door met Achiesj mee te gaan, en ten tweede, waren ze allemaal zeer bedreefd over het verlies van hun vrouwen en kinderen, en waarom zou David meer bedreefd zijn dan zij? Waarom werd hij niet actief en nam wraak op de Amalekieten? Toen David zich dat realiseerde, vermande hij zich, stelde zijn vertrouwen in Hasjem en begon de achtervolging (*Abarbanel*).

David vond steun bij Hasjem – Hij stelde vertrouwen in Hem en vermande zich en stelde voor om de Amalekieten te achtervolgen (*Radak*).

8. Zal ik ze achtervolgen – David stelde twee vragen tegelijk aan de Oeriem en Toemiem en hoewel dat niet gebruikelijk was en men maar één vraag tegelijk hoorde te stellen aan de Oeriem en Toemiem, werd hij nu toch, omdat het een noodgeval was, op beide vragen geantwoord (*Radak*).

9. Nachal Besor – Een nachal is in het Hebreeuws in de eerste plaats een stroom, rivier. Maar daar in het Land Israël er 's zomers geen regen valt en het er dan erg warm is, drogen vele stromen uit en vormen dan een wadi, het Arabische, en in het Hebreeuws overgenomen woord voor vallei. Die drooggevallen rivierbedding wordt ook wel *nachal* genoemd. De Nachal Besor in dit verhaal kon dus zowel een rivier of beek van die naam zijn, als de drooggevallen rivierbedding en wordt daarom ook vaak vertaald met de 'vallei Besor' of 'Wadi Besor.'

Nachal Besor is één van de grootste wadi's in de Negev – het zuiden van het Land Israël – die het regenwater van de westelijke Negev in de omgeving van Gaza afvoert naar de Middellandse Zee. Het gebruik van het woord 'Negev' in Tanach verschilt van het hedendaagse gebruik. In Tanach wordt met 'Negev' het onbewoonbare gebied ten zuiden van de heuvels van Jehoeda bedoeld. Maar *Radak* meent dat er ook wel de Negev-woestijn mee bedoeld kan zijn. Nachal Besor is in feite de zuidgrens van de Negev en ten zuiden van Nachal Besor ligt de Woestijn van Zin. Arad, Beër Sjeva, Gerar en Tsiklag lagen in de Bijbelse Negev.

Hij kwam tot Nachal Besor – met zeshonderd man, maar sommigen van hen waren uitgeput en die bleven daar (*Rasji*). Ze gingen niet terug naar huis, maar wachtten daar en pasten op de bagage (*Radak*).

10. Te uitgeput – Ze waren te zwak om de Nachal over te steken (*Rasji*).

11. Zij vonden een Egyptische man – *Ralbag* legt de nadruk op *zij* en veronderstelt dat dit slaat op de tweehonderd man die achterbleven, d.w.z. dat zij de Egyptenaar vonden toen ze hun omgeving verkenden en dat zij, nadat ze hem gevonden hadden, David terugriepen, voordat hij te ver weg was. Maar hij acht het ook mogelijk dat de mannen die met David meegingen, de Egyptenaar vonden.

14. Het zuiden van de Keretieten – Ten zuiden van het land van de Filisjtijnen (*Rasji*).

Het zuiden van Kalev – De zoon van Chezron, de zoon van Pèrets, de zoon van Jehoeda en Tamar [Zie Divrei Hajjamien I, 2]. Met het woord 'negev', dat wij hier vertaald hebben met 'het zuiden' kan ook 'woestijn' bedoeld worden, want het wordt ook in die betekenis gebruikt (*Radak*).

15. En dat u mij niet aan mijn meester zult uitleveren – En dat als u mij wel aan hem uitlevert [en u dus uw eed verbreekt], dat u dan gestraft zult worden (*Radak*).

17. Van de ochtend tot de avond van de volgende dag – [Hebr.: „van de *nèsjef* tot de *èrev*.”] Zowel het woord *nèsjef* als *èrev* betekent 'schemering.' Met *èrev* wordt altijd de avond bedoeld, of de vooravond, bijvoorbeeld de dag voor een feestdag. Met *Nèsjef* kan zowel de ochtend- als de avondschemering bedoeld worden. *Radak* en *Metsoedat David* vertalen allebei: van de ene avond tot de volgende avond en die hele nacht tot de volgende ochtend, d.w.z. tot de dag na de twee avonden. De Talmoed, in traktaat Berachot (3b) verklaart: 'van de ochtend tot de avond.' Jonatan vertaalt: 'van de avond tot de volgende avond. Het probleem met al deze vertalingen is dat er letterlijk staat 'tot de avond van *hun* volgende dag,' en dat het woordje 'hun' hier door niemand verklaard wordt. Daarom vertaalt *Rasji*: De Amalekieten waren gewend om de volgende dag – d.w.z. de tweede dag van de strijd – te worden verslagen, zoals Mosjé zegt tegen Jehosjoea aan de vooravond van de strijd tegen Amalek [*Sjemot* 17:9]: „Morgen zal ik op de top van de heuvel gaan staan.” Dit kan als volgt worden verklaard: de Amalekieten kunnen alleen maar een oorlog door middel van een snelle, onverwachte aanval winnen, maar als de strijd langer duurt, dan verliezen ze het. 'Vandaag,' in deze wereld kunnen ze winnen, maar in de toekomst, in de Messiaanse tijd zullen zij het verliezen.

Behalve vierhonderd jonge mannen – In *Bereisjiet* 33:1 wordt verteld hoe Ja'akov Esav zag komen met vierhonderd man, en in vers 16 staat: „Op die dag keerde Esav weer terug, op weg naar Seier.” Vraagt de Midrasj [*Bereisjiet Rabba* 73:15]: „En waar waren de vierhonderd man gebleven? Die waren een voor een stilletjes weggegaan. Ze zeiden: „Opdat we niet verschroeid worden door Ja'akovs gloeiende kool.” Wanneer heeft de Heilige, gezegend is Hij, hen beloond? Later, toen er niet één man van de Filisjtijnen ontsnapte, behalve vierhonderd jongemannen op kamelen.” [De Amalekieten waren de nakomelingen van Esav (zie *Bereisjiet* 36:10-12)].

19. Van alles wat ze hadden meegenomen – Zelfs dat wat ze geroofd hadden van de Filisjtijnen en van de Keretieten en van Kalev en dat alles bracht David mee terug (*Metsoedat David*).

20. Al het klein- en rundvee – Dat de bende had buitgemaakt op het zuiden van Jehoeda en op het zuiden van Kalev (*Rasji*).

Ze liepen voor het vee uit – De mannen die het vee begeleidden, liep er vóór, om zichzelf te eren en te prijzen, door te roepen: „Dit is de buit van David” (*Rasji*).

Radak schrijft: Mijn vader *zl.* verklaarde dat zij het vee, dat ze op de Filisjtijnen hadden buitgemaakt, lieten lopen vóór hun eigen vee, dat ze gered hadden, om te kunnen uitroepen: „Dit is de buit van David.” En onze Geleerden leren hiervan, dat een koning het privilege heeft om omheiningen te doorbreken, om een pad voor hemzelf en voor zijn leger te maken, om door het veld van anderen te kunnen trekken. Ze leidden het vee voor het leger uit, om aan de eigenaars van de velden te verkondigen: „Dit is de buit van David” en hij heeft het recht om jullie velden te doorkruisen.

21. Die hij bij Nachal Besor had achtergelaten – David en de vierhonderd mannen die met hem mee gingen, hadden hen daar achtergelaten, omdat ze te zwak en te uitgeput waren om mee verder te gaan, en nu konden zij op hun spullen passen, zodat zijzelf met minder bepakking sneller vooruit konden komen om de achtervolging van de Amalekieten in te zetten en nu dat David en zijn mannen terug kwamen, gingen die tweehonderd hen tegemoet (*Radak*).

22. Kwaadaardig – Hebzuchtig en egoïstisch (*Malbiem*).

Minderwaardige lui – Ze waren ongehoorzaam aan David. Hoewel David de tweehonderd man vriendelijk begroet had, wilden deze mensen hen straffen (*Malbiem*).

Zij zijn niet met mij meegegaan – Kennelijk sprak ieder voor zichzelf.

Laat iedere man zijn vrouw en kinderen meenemen – En laten ze verder maar voor zichzelf zorgen, maar de buit verdelen we niet met hen en ook hun eigen bezittingen, die wij voor hen gered hebben, geven we hun niet terug (*Metsoedat David*). Want wij hebben dat buitgemaakt [en zij hadden de hoop al opgegeven om het terug te krijgen], dus is het nu van ons (*Malbiem*).

23. Nee vrienden – [Lett.: „Nee broeders.”] Hij sprak hen verstandig, vriendelijk en met liefde toe en zei: ‘Wat jullie zeggen, zou waar zijn wanneer we dit alles op eigen krachten en met onze eigen handen hadden buitgemaakt. Maar zo is het niet, vrienden, wij hebben niets gedaan, maar Hasjem heeft onze oorlog gevoerd en die voor ons gewonnen en de buit voor ons veroverd en aan ons allen gegeven. En degenen die achter gebleven zijn, hadden het volste vertrouwen dat Hasjem hun vrouwen en kinderen en bezittingen zou redden, zonder dat zij de Amalekieten hoefden te achtervolgen. Hebben zij dus niet nog meer recht op de buit dan diegenen, die niet op Hasjem vertrouwden en achter de buit aan gingen? (*Malbiem*).

Hij heeft ons gespaard – Zodat wij allen heelhuids konden terugkeren (*Metsoedat David*).

24. Wie zal naar jullie luisteren – Want het is niet waar en bovendien onrechtvaardig (*Malbiem*).

25. En hij stelde het vanaf die dag – [Lett.: „En het was van die dag en omhoog.”] Er wordt niet gezegd: ‘vanaf die dag en verder’ maar ‘en omhoog’ [d.w.z. ‘en vóór die tijd’], want Avraham had die wet al ingesteld [in *Bereisjiet* 14:24, waar de koning van Sedom, na zijn redding door Avraham, voorstelt dat Avraham de buit, die hij op de koningen veroverd had, voor zich zou houden, waarop Avraham antwoordt:] „Ik niet, maar wat de jongens gegeten hebben...” en dat waren degenen die op de bagage gepast hadden, en „het deel van de mannen,” dat zijn zij die zijn mee gegaan in de oorlog (*Rasji* op basis van *Bereisjiet Rabba* 43:9). In zijn commentaar op *Bereisjiet* 14:9 legt *Rasji* uit dat de mannen die met hem meegegaan zijn in de oorlog, zijn eigen mannen waren en dat Aner, Esjkol en Mamré bij de bagage achtergebleven zijn om daar op te passen. En het vers daar eindigt met de mededeling dat ook zij hun deel kunnen krijgen.

Tot op de dag van vandaag – Tot de ballingschap, waarna de Joden geen oorlogen meer voerden (*Metsoedat David*).

27. Beet-El – Een stad in in het gebied van de stam Sjim'on en niet die in het gebied van Binjamin [zie *Jehosjoea* 19:4, waar het Betoel wordt genoemd].

Ramot in het zuiden – Een stad in het gebied van Sjim'on.

Jattier – Een stad gelegen in het bergland van Jehoeda [zie *Jehosjoea* 15:48] en die aan de kohaniem werd gegeven [zie *Jehosjoea* 21:14].

28. Aroëer – De juiste ligging van deze stad is niet duidelijk. In *Jehosjoea* 12:2 wordt een stad Aroëer genoemd aan de oostkant van de Dode Zee, gelegen aan de rivier de Arnon, in het gebied van Moav. Het lijkt onwaarschijnlijk dat hier die stad mee wordt bedoeld.

Sifmot – Wordt nergens anders vermeld.

Esjtemoa – Een stad in het gebied van Jehoeda, die aan de kohaniem was gegeven [zie *Jehosjoea* 21:14].

29. Rachal – Wordt nergens anders vermeld.

Jerachmelieten en Kenieten – Zie hierboven 27:10.

30. Chorma – Een stad in Jehoeda [zie *Jehosjoea* 15:30] en aan Sjim'on gegeven [*Jehosjoea* 19:4].

Kor-Asjan – Vermoedelijk het Asjan, dat in *Jehosjoea* 15:42 genoemd wordt en dat in het gebied van Jehoeda lag en dat in *Jehosjoea* 19:7 aan Sjim'on werd gegeven. **Atach** – Wordt nergens anders vermeld.

31. Chevron – [Hebron] De stad die later zeven jaar lang Davids hoofdstad wordt.

Waar David was geweest – Waar zij hem verborgen voor Sjaol (*Rasji*).

